

PREVERJANJE ZNANJA IZ GEOGRAFIJE
SLOVENIJA: NARAVNO IN DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

1. POVRŠJE SLOVENIJE

a) V oklepaj pred posamezno silo napiši črko **N**, če gre za notranjo in črko **Z**, če gre za zunanjo silo oz. proces.

() vulkansko delovanje	() kemično preperevanje
() mehansko preperevanje	() gubanje
() erozija	() potresi

b) Katere sile so oblikovale bregova reke?

1) Obliko A na sliki so prvotno oblikovali

procesi/sile.

Ta proces imenujemo

2) Obliko B na sliki so prvotno oblikovali

proces/sile.

Ta proces imenujemo

c) Napiši pokrajine, kjer je značilno

- mehansko preperevanje: _____
- tektonsko ugrezanje: _____
- kemično preperevanje: _____

2. KAMNINSKA SESTAVA SLOVENIJE

a) Preglednico dopolni tako, da narediš kljukico pri tisti vrsti kamnin, v katero sodi.

kamnina	vrsta kamnin		
	magmatske	sedimentne	metamorfne
fliš			
marmor			
tonalit			
apnenec			

b) Katere kamnine so najbolj značilne za gričevja Obpanonskih pokrajin: _____

doline in kotline Alpskih pokrajin: _____

hribovja Predalpskih pokrajin: _____

c) V Sloveniji je največ _____ kamnin.

3. NASTANEK SLOVENSKEGA POVRŠJA

Besedilo o nastajanju današnjega površja Slovenije dopolni tako, da na posamezne črte razvrstiš geološka obdobja: **mezozoik, kvartar, paleozoik, terciar**.

V _____ se je kopno večkrat menjavalo z morjem, v katerem so se skozi stotine milijonov let odlagale različne usedline. V _____ je bila Slovenija na območju

velikanskega sredozemskega morja Tetis, v katerem so se odlagali več sto metrov debeli skladi apnenca in drugih sedimentnih kamnin. Ti so se v prvem obdobju kenozoika _____ postopoma nagubali in dvignili v procesu alpidskega gubanja. To površje se je v _____ zaradi menjave ledenih in medledenih dob še precej preoblikovalo.

4. PODNEBNE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE.

4.1. a) Pojasni, zakaj so temperature pozimi v gorah včasih višje kot v dolinah.

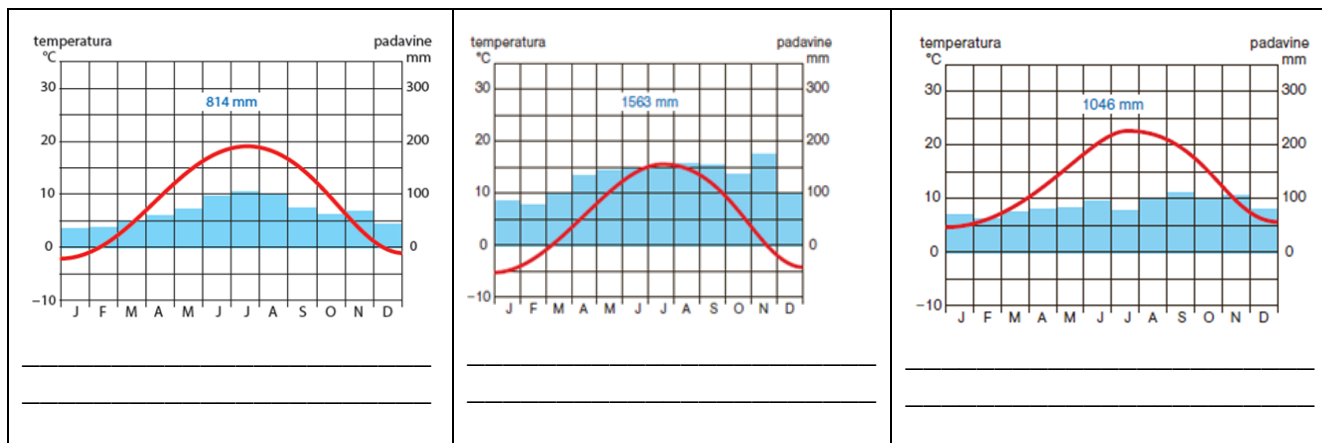
4.1. b) Pojasni, kako ta pojav iz naloge a slabo vpliva na življenje ljudi v dolinah.

c) Kje v Sloveniji je največ in kje najmanj padavin ter zakaj?

- največ: _____

- najmanj: _____

č) Poimenuj podnebja in napiši za kateri del Slovenije so najbolj značilna.

Obkroži: Največ padavin je v kraju 1 2 3, najmanj padavin v kraju 1 2 3.

5. PREBIVALSTVO SLOVENIJE

a) Na GOSTOTO poseljenosti Slovenije vplivajo naravnogeografski in družbenogeografski dejavniki. Naštej jih.

-naravnogeografski: _____

-družbenogeografski: _____

b) Slovenci so se v preteklosti veliko izseljevali. Razloga za izseljevanje sta v glavnem dva: gospodarski in politični. Kdaj in kam so se iz teh razlogov izseljevali? Navedi dva primera izseljevanja.

-iz političnih razlogov: _____

-iz gospodarskih razlogov: _____

c) Koeficient skupnega prirasta v Sloveniji je 6,8. To pomeni, da je POZITIVEN/NEGATIVEN. Na skupno rast prebivalstva v Sloveniji vplivajo

_____ in _____, na zmanjšanje _____

in _____.

č) Napiši en problem staranja prebivalstva v Sloveniji:

6. KMETIJSTVO V SLOVENIJI

Katere kmetijske dejavnosti prevladujejo v posameznih delih Slovenije?

Slovensko kmetijstvo se srečuje s številnimi problemi. Zakaj slovenske pokrajine niso najprimernejše za kmetijsko dejavnost? Navedi **dva DEJAVNIKA**.

Razloži, v čem se razlikujeta **ekstenzivno in intenzivno kmetijstvo** ter navedi za vsak tip kmetijstva po en primer za vsako vrsto kmetijstva.

7. NASELJA V SLOVENIJI

Za slovensko podeželje so značilni različni tipi podeželskih naselij. Kateri tipi so značilni za ...?

a) ravnine: _____

b) gričevja: _____

c) hribovja: _____

8. INDUSTRIJA

a) Obkroži trditve, ki samo pravilno opisujejo značilnosti industrije v Sloveniji.

1) Industrializacija pomeni razmah industrije z pojavom prvih industrijskih obratov in premogovnikov v začetku 19. stoletja v Sloveniji.

2) Razvoj industrije v 2. polovici 19. stoletja je spodbudila gradnja severne železnice.

3) Pomembne industrijske panoge včasih, že v 19. stoletju, so bile železarstvo, premogovništvo, papirna industrija, steklarstvo, tekstilna industrija.

4) Industrijski polmesec je industrijsko območje, ki se je pojavil že od 19. stoletja ob železnici in v okolici večjih mest in se je raztezalo od Kopra do Jesenic.

b) Naštej dva problema slovenske industrije:

1. problem: _____

2. problem: _____

9. ENERGETSKI VIRI

Poimenuj en/eno

obnovljiv energetski vir: _____

neobnovljiv energetski vir: _____

jedrsko elektrarno v Sloveniji: _____

reko s hidroelektrarno v Sloveniji: _____

prednost vodne energije: _____

10. PROMET

Opiši prednosti in slabosti cestnega prometa glede hitrost, dostopnost, onesnaževanja okolja, in pomen v primerjavi z železniškim prometom.

Značilnosti	Cestni promet	Železniški promet
Hitrost		
Dostopnost		
Onesnaževanje okolja		
Pomen		

11. TURIZEM

Katere vrste turizma lahko ponudimo v Sloveniji? Za vsako vrsto naštej vsaj en turistični kraj.

Tip turizma	Turistični kraji

12. OGROŽANJE OKOLJA V SLOVENIJI

Napiši za izbrano vrsto ogrožanja okolja v Sloveniji 1 vzrok in 1 ukrep zmanjšanja onesnaževanja.

	Vzrok	Ukrep
onesnaževanje zraka		

13. NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA SLOVENIJE

a) Napiši en primer

- naravne dediščine v Sloveniji: _____

- kulturne dediščine v Sloveniji: _____

b) Pojasni pomen varovanja naravne in kulturne dediščine Slovenije za ohranjanje narodne identitete.

PREVERJANJE ZNANJA IZ GEOGRAFIJE
SLOVENIJA: NARAVNO IN DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

1. POVRŠJE SLOVENIJE

a) V oklepaj pred posamezno silo napiši črko **N**, če gre za notranjo in črko **Z**, če gre za zunanjo silo oz. proces.

(**N**) vulkansko delovanje (**Z**) kemično preperevanje

(**Z**) mehanično preperevanje (**N**) gubanje

(**Z**) erozija (**N**) potresi

b) Katere sile so oblikovale bregova reke?

1) Obliko A na sliki so prvotno oblikovali **ZUNANJI** procesi/sile.

Ta proces imenujemo

EROZIJA.

2) Obliko B na sliki so prvotno oblikovali **ZUNANJI** procesi/sile.

Ta proces imenujemo

NANAŠANJE/AKUMULACIJA.

c) Napiši pokrajine, kjer je značilno

- mehansko preperevanje: **gorovja Alpskih pokrajin, hribovja Predalpskih pokrajin**

- tektonsko ugrezanje: **kotline Alpskih in Predalpskih pokrajin**

- kemično preperevanje: **podolja in planote Dinarskokraških pokrajin**

2. KAMNINSKA SESTAVA SLOVENIJE

a) Preglednico dopolni tako, da narediš kljukico pri tisti vrsti kamnin, v katero sodi.

kamnina	vrsta kamnin		
	magmatske	sedimentne	metamorfne
fliš		✓	
marmor			✓
tonalit	✓		
apnenec		✓	

b) Katere kamnine so najbolj značilne za

gričevja Obpanonskih pokrajin: **glinavci in peščenjaki**

doline in kotline Alpskih pokrajin: **prodniki in peščenjaki**

hribovja Predalpskih pokrajin: **apnenci in dolomiti**

c) V Sloveniji je največ **SEDIMENTNIH** kamnin.

3. NASTANEK SLOVENSKEGA POVRŠJA

a) Besedilo o nastajanju današnjega površja Slovenije dopolni tako, da na posamezne črte razvrstiš geološka obdobja: **mezozoik, kvartar, paleozoik, terciar**.

V PALEOZOIKU se je kopno večkrat menjavalo z morjem, v katerem so se skozi stotine milijonov let odlagale različne usedline. **V MEZOZOIKU** je bila Slovenija na območju velikanskega sredozemskega morja Tetis, v katerem so se odlagali več sto metrov debeli skladi apnenca in drugih sedimentnih kamnin. Ti so se v prvem obdobju kenozoika **V TERCIARJU** postopoma nagubali in dvignili v procesu alpidskega gubanja. To površje se je **v KVARTARJU** zaradi menjave ledenih in medledenih dob še precej preoblikovalo.

4. PODNEBNE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE.

4.1. a) Pojasni, zakaj so temperature pozimi v gorah včasih višje kot v dolinah.

ZARADI TOPLOTNEGA OBRATA/ TEMPERATURNE INVERZIJE

4.1. b) Pojasni, kako ta pojav iz naloge a slabo vpliva na življenje ljudi v dolinah.

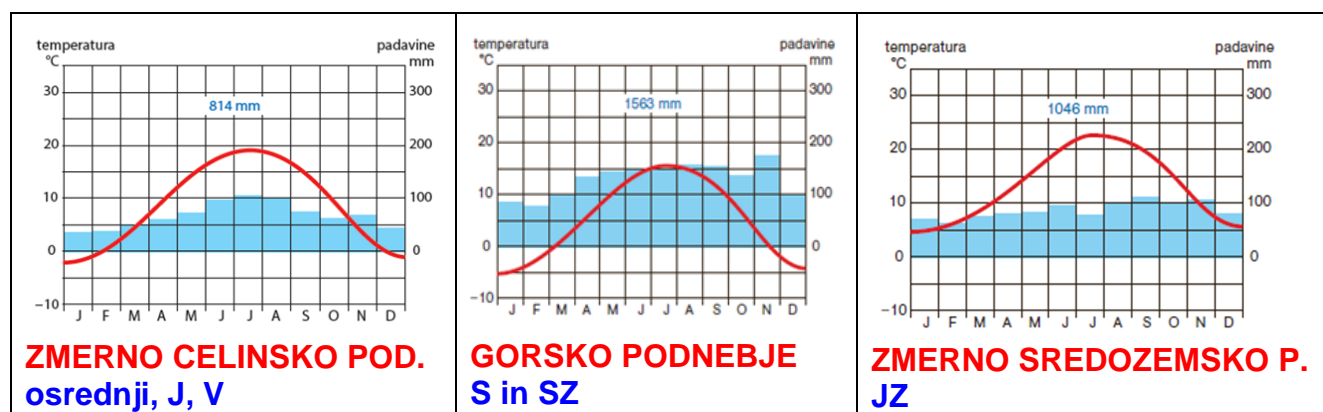
V DOLINAH JE MEGLA IN MRAZ TER ONESNAŽEN ZRAK, VIŠJE PA JE SONČNO IN TOPLEJE.

c) Kje v Sloveniji je največ in kje najmanj padavin ter zakaj?

- največ: **NA ALPSKO-DINARSKI PREGRADI NA JZ SLOVENIJE – ZARADI BLIŽINE MORJA IN GORSKE PREGRADE, OB KATERI SE VLAGA IZLOČI**

- najmanj: **NA SKRAJNEM SV SLOVENIJE – ZARADI NAJVEČJE ODDALJENOSTI OD MORJA IN NIZKEGA RELIEFA**

č) Poimenuj podnebja in napiši za kateri del Slovenije so najbolj značilna.

Obkroži: Največ padavin je v kraju 1 **2** 3, najmanj padavin v kraju **1** 2 3.

5. PREBIVALSTVO SLOVENIJE

a) Na GOSTOTO poseljenosti Slovenije vplivajo naravnogeografski in družbenogeografski dejavniki. Naštej jih.

-naravnogeografski: **ravnina in prisojna pobočja so gosteje poseljena, strma in osojna redkeje,**
→ **relief ter podnebje in rodovitnost prsti**

-družbenogeografski: **opuščanje kmetovanja in industrializacija ter urbanizacija, dostop do storitev in kakovost bivanja, možnost zaposlitve**

b) Slovenci so se v preteklosti veliko izseljevali. Razloga za izseljevanje sta v glavnem dva: gospodarski in politični. Kdaj in kam so se iz teh razlogov izseljevali? Navedi dva primera izseljevanja.

-iz političnih razlogov: **Kočevski Nemci v začetku 2.sv.vojne v Avstrijo, politični begunci po 2.sv.vojni v ZDA, Argentino in v Avstralijo**

-iz gospodarskih razlogov: **pred 100 leti v ZDA, med obema vojnama in po vojni zdomci v Zahodno Evropo. Doseljevanje iz jugoslovanskih republik.**

c) Koeficient skupnega prirasta v Sloveniji je 6,8. To pomeni, da je **POZITIVEN**/NEGATIVEN. Na skupno rast prebivalstva v Sloveniji vplivajo **rodnost/število rojstev** in **priselitve**, na zmanjšanje **umrljivost/število umrlih** in **odselitve**.

č) Napiši en problem staranja prebivalstva v Sloveniji: **problem zdravstvene oskrbe za starejše, domovi za starejši so preobremenjeni, večje pokojninski izdatki,...**

6. KMETIJSTVO V SLOVENIJI

Katere kmetijske dejavnosti prevladujejo v posameznih delih Slovenije?

Govedoreja: Pomurje, Dravsko-Ptujsko polje, Celjska, Ljubljanska in Krška kotlina ter hribovja v Predalpskih in Dinarsko-kraških pokrajinah, nekateri predeli Alp (planinsko pašništvo) Perutninarstvo in prašičereja: ravnine ov Muri, Dravi in v Posavju in Kočevskem polju Poljedelstvo: SV Slovenija (ravnine Obpanonskih pokrajin) in večje kotline Predalpskih pokrajin Sadjarstvo in vinogradništvo: gričevja Obpanonskih in Obsredozemskih pokrajinah.

Slovensko kmetijstvo se srečuje s številnimi problemi. Zakaj slovenske pokrajine niso najprimernejše za kmetijsko dejavnost? Navedi **dva DEJAVNIKA**.

Manj ugodno podnebje, slaba rodovitna prst, strma pobočja, majhne kmetije, razdrobljenost obdelovalnih površin

Razloži, v čem se razlikujeta **ekstenzivno in intenzivno kmetijstvo** ter navedi za vsak tip kmetijstva po en primer za vsako vrsto kmetijstva.

Ekstenzivno kmetijstvo – malo vložnega dela in majhen dobiček npr. paša živine.

Intenzivno kmetijstvo – veliko vložnega dela, gnojenja in velik dobiček, npr. pridelava koruze.

7. NASELJA V SLOVENIJI

Za slovensko podeželje so značilni različni tipi podeželskih naselij. Kateri tipi so značilni za ...?

- a) ravnine **obcestna in gručasta naselja**
- b) gričevja **razložena in gručasta naselja**
- c) hribovja **zaselki in samotne kmetije**

8. INDUSTRIJA

a) Obkroži trditve, ki samo pravilno opisujejo značilnosti industrije v Sloveniji.

1) Industrializacija pomeni razmah industrije z pojavom prvih industrijskih obratov in premogovnikov v začetku 19. stoletja v Sloveniji.

2) Razvoj industrije v 2. polovici 19. stoletja je spodbudila gradnja **severne** železnice. **južne**

3) Pomembne industrijske panoge včasih, že v 19. stoletju, so bile železarstvo, premogovništvo, papirna industrija, steklarstvo, tekstilna industrija.

4) Industrijski polmesec je industrijsko območje, ki se je pojavil že od 19. stoletja ob železnici in v okolici večjih mest in se je raztezalo od ~~Kopra do Jesenic~~. **Maribora, preko Celja, Zasavja, Ljubljane, Kranja in Jesenic.**

b) Naštej dva problema slovenske industrije:

Slabosti slovenske industrije so: vezanost na tradicionalne industrijske panoge z nizko stopnjo dodane vrednosti, slaba tehnološka opremljenost tovarn, slabša povezanost z raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami, premalo se vlaga v razvoj novih izdelkov.

9. ENERGETSKI VIRI

Poimenuj en/eno

obnovljiv energetski vir: **voda, biomasa, sonce, veter, geotermalna energija**

neobnovljiv energetski vir: **nafta, premog, zemeljski plin**

jedrsko elektrarno v Sloveniji: **Krško**

reko s hidroelektrarno v Sloveniji: **Drava, Soča, Sava**

prednost vodne energije: **ne onesnažuje**

10. PROMET

Opiši prednosti in slabosti cestnega prometa glede hitrost, dostopnost, onesnaževanja okolja, in pomen v primerjavi z železniškim prometom.

Značilnosti	Cestni promet	Železniški promet
Hitrost	velika	srednja
Dostopnost	velika	majhna
Onesnaževanje okolja	veliko	majhno
Pomen	del 5. in 10. prometnega koridorja, povezuje SR, J, JV, V Evropo s tranzitnim prometom	Železnice omogočajo tudi povezavo z ostalimi deli Evrope (SR, J, JV in V Evropa).

11. TURIZEM

Katere vrste turizma lahko ponudimo v Sloveniji? Za vsako vrsto naštej vsaj en turistični kraj.

Tip turizma	Turistični kraji
Gorski	Kranjska Gora, Bovec, Bohinj (Bohinjska Bistrica)
Obmorski	Portorož, Izola, Piran (PAZI: <u>Koper</u> ni turistično mesto.)
Zdraviliški	Čatež, Radenci, Moravske Toplice ...

12. OGROŽANJE OKOLJA V SLOVENIJI

Napiši za izbrano vrsto ogrožanja okolja v Sloveniji 1 vzrok in 1 ukrep zmanjšanja onesnaževanja.

	Vzrok	Ukrep
onesnaževanje zraka	industrija termoelektrarne mesta promet	opustitev zastarelih obratov čistilne naprave ogrevanje z drugimi viri energije omejitve prometa v mestih

13. NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA SLOVENIJE

a) Napiši en primer

- naravne dediščine v Sloveniji: **Triglav, visoko barje, Cerkniško jezero**

- kulturne dediščine v Sloveniji: **kurenti, Ljubljanski grad, kozolec, Menačnikova domačija**

b) Pojasni pomen varovanja naravne in kulturne dediščine Slovenije za ohranjanje narodne identitete.

posredovanje znanj in izkušenj preteklih obdobij in s tem oblikovanje ter razvoj kulturne in narodne identitete